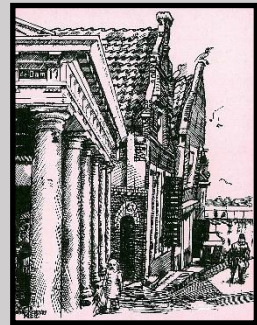
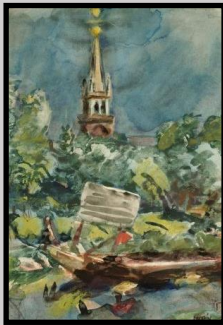

+ Johan Michael Schuts; J.M: van
 Frucht uit het Nassausche
 + Helena Sophia Frohm; J.D: van
 Abens in Oostersland.

Migranten in Waterland

Werkboek

Naam: .....

Klas: .....

Mentor: .....

+ Johan Michael Schutts: J.M. van
Frucht uit het Nassausche
+ Helena Sophia Frohm: J.D. van
Abens in Oostenesland.

Handwritten text in Dutch, likely a historical document or record, with some numbers and names visible.

Migranten in Waterland

Inhoud

Inleiding.....	2
1. Buitenlanders in Monnickendam	
2. De familie Hering.....	3
3. De afkomst van dr W.J.A. Kernkamp.....	
4. Huwelijksafkondiging van Christiaan en Maria	5
5. Huwelijksafkondiging van Joachim en Christina	
6. Huwelijksafkondiging van Johan en Helena	
7. De familie Monnickendam	
8. Buitenlanders in het Bevolkingsregister van Edam.....	
9. Succesvolle migrantenfamilie.....	
10. Waterlandse emigranten naar Denemarken	
11. Kwartierstaat	
12. Bronnenlijst	6

+ Johan Michael Schutz: J.M. van
Frucht uit het Nassausche
+ Helena Sophia Frohm: J.D. van
Abens in Oosterseland.

Migranten in Waterland

Inleiding

Al eeuwenlang is Nederland een migrantenland. Door de eeuwen heen vestigden zich niet alleen verschillende nationaliteiten in ons land en onze regio, er vertrokken ook mensen om hun geluk over de grenzen te zoeken.

Als je onderzoek wilt doen naar de Waterlandse migrantengeschiedenis, kun je voor verschillende bronnen terecht bij het Waterlands Archief aan de Wielingenstraat 75 te Purmerend. Het archief heeft diverse bronnen waarin gegevens over migranten zijn te achterhalen. Daarbij kun je denken aan bijvoorbeeld kerkelijke archieven en die van de Waterlandse steden. Maar ook in de collectie oude kranten en de beeldcollectie kun je soms terecht. Op de website www.waterlandsarchief.nl kun je vele gedigitaliseerde bronnen bekijken. Lekker makkelijk, je hoeft er de deur niet voor uit!

In dit boekje zijn een aantal opdrachten opgenomen waarmee je een indruk krijgt van verschillende migranten(families) in het Waterlandse. Wie waren zij, waar kwamen zij vandaan? Er zitten bijzondere verhalen tussen! Omdat je bij verschillende opdrachten kennis maakt met een stukje familiegeschiedenis, is ten slotte een opdracht opgenomen om een begin te maken met je eigen familiegeschiedenis. Wie weet vind je het zo interessant dat je verder wilt gaan zoeken! Het Waterlands Archief organiseert regelmatig cursussen genealogie voor beginners, je bent van harte welkom, maar je mag ook gewoon langs komen en zelf onderzoek gaan doen in onze studiezaal. En wie weet stam je zelf af van migranten, want naar schatting 98% van alle Nederlanders heeft buitenlandse voorouders.

Dit document bevat een selectie aan opdrachten uit de originele praktische opdracht. Wil je de gehele praktische opdracht maken of het antwoordmodel ontvangen? Stuur dan een mail naar educatie@waterlandsarchief.nl of neem telefonisch contact met ons op.

Succes!

+ Johan Michael Schutts: J.M. van
Frucht uit het Nassausche
+ Helena Sophia Frohm: J.D. van
Abens in Oostenesland.

Handwritten text, likely a document or letter, with a date '1811' visible.

Migranten in Waterland

2. De familie Hering

Leendert Spaander uit Nieuwendam trouwde in 1876 met Aaltje Kout uit Edam. In 1881 kochten zij aan de Volendammer dijk een klein café dat uitgroeide tot het bekende Hotel Spaander waar vanaf eind 19e eeuw enkele decennia lang talloze kunstenaars uit binnen- en buitenland verbleven.

Leendert was de grote promotor van het toerisme in die tijd. Het echtpaar Spaander-Kout kreeg een aantal kinderen waarvan drie dochters trouwden met kunstschilders. Twee van hen kwamen uit het buitenland: de Fransman Augustin Hanicotte en de Duitser Georg Hering. De derde kunstschilderschoonzoon was de Nederlander Wilm Wouters. Er zijn in Volendam straten naar hen vernoemd.

Deze opdracht gaat over Georg Hering. Wie was hij?

1. Zoek informatie over Georg Hering op [Wikipedia](#) en lees de tekst zodat je ongeveer de achtergrond van Hering kent. Waar en wanneer is Georg Hering geboren en overleden?

---

2. Ga naar de volgende website: www.geschiedenislokaalwaterland.nl. Dit educatieve bronnenplatform is een website, ontwikkeld door het Waterlands Archief voor het (regionaal) voortgezet onderwijs. Aan de hand van diverse thema's worden honderden bronnen digitaal aangeboden. Leerlingen kunnen de bronnen downloaden en gebruiken voor bijvoorbeeld een werkstuk, zoals het profielwerkstuk dat voor het examen gemaakt moet worden. Type in het zoekveld rechtsboven [Hering](#). Je krijgt als resultaat een bron die je aanklikt, het is de huwelijksakte van Georg Hering. De volgende vragen maak je met deze bron. Wanneer, waar en met wie trouwde hij?

---

3. Kijk bij de herkomst van bron en noteer uit welke collectie de bron afkomstig is.

+ Johan Michael Schutts: J.M. van
Frucht uit het Nassausche
+ Helena Sophia Frohm: J.D. van
Abens in Oosteresland.

Handwritten text from a document, possibly a migration record or a legal document, with some numbers and names visible.

Migranten in Waterland

4. Hoe heette het kind dat Georg Hering en zijn vrouw kregen?

---

5. Wanneer stierf de vrouw van Georg Hering en aan welke ziekte is zij overleden?

---

6. Georg Hering hertrouwde. Hoe heette zijn tweede vrouw en wat had dit voor gevolgen voor de dochter van Hering uit zijn eerste huwelijk?

---

7. Ga naar de website van het Waterlands Archief: www.waterlandsarchief.nl. Kies voor de rechter grote, ronde knop: **Kranten**. Het Waterlands Archief heeft een mooie collectie regionale kranten gedigitaliseerd waarvan de periode 1854-1944 op de website staat. Rechts op het scherm kun je zelf in een bepaalde krant gaan zoeken. Zoek in de Provinciale Noordhollandsche Courant van zaterdag 12 februari 1921 op pagina 5 naar informatie over de moord op het meisje Hering en beantwoord de volgende vragen: Wanneer is het meisje door haar stiefmoeder om het leven gebracht en wat zei de stiefmoeder toen de president van de rechtbank was uitgesproken?

---

8. De stiefmoeder pleegde in de gevangenis zelfmoord. Georg Hering hertrouwde met Louise van Meegen. Samen kregen zij nog een zoon. Zoek de naam van deze zoon op in de bron over Georg Hering die je net hebt bestudeerd op www.geschiedenislokaalwaterland.nl:

+ Johan Michael Schutr: J. M: van
Frucht uit het Nassausche
+ Helena Sophia Frohm: J. D: van
Abens in Oostenesland.

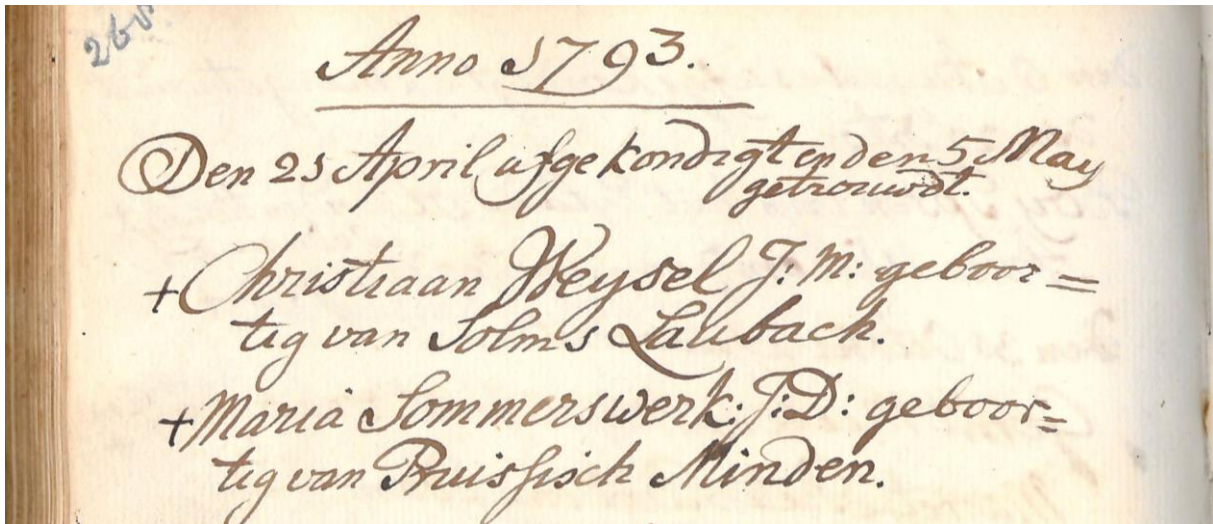

Handwritten text in a small, dense script, likely a church record or official document.

Migranten in Waterland

4. Huwelijksafkondiging van Christiaan en Maria

Hieronder zie je een stukje tekst. Het is de huwelijksafkondiging (ondertrouw) en huwelijkssluiting van Christiaan en Maria uit 1793. Ze zijn getrouwd voor de Evangelisch-Lutherse kerk in Edam. Het archief van die kerk is te vinden in het Waterlands Archief in Purmerend. Probeer de tekst te lezen en over te schrijven. De plusjes (+) kun je negeren. J:M: staat voor jongeman en J:D: staat voor jongedochter. Een jongedochter of jongeman was een ongehuwde jonge man of vrouw. Noteer precies wat er per regel volgens jou staat. Tip: Nummer de regels in het stukje tekst en schrijf iedere genummerde zin op een nieuwe regel.

Waar komt Christiaan vandaan en in welk land lag dat? Zoek het eventueel op via internet.

Waar kwam Maria vandaan en in welk land lag dat? Zoek het eventueel op via internet.

+ Johan Michael Schutz: J.M. van
Frucht uit het Nassausche
+ Helena Sophia Frohm: J.D. van
Abens in Oostnederland.

Migranten in Waterland

12. Bronnenlijst

Wil je meer weten over migrantengeschiedenis of wil je misschien ooit een (profiel-) werkstuk over (Waterlandse) migranten maken? De volgende bronnen geven extra informatie over (Waterlandse) migranten en migratiegeschiedenis.

Boeken

- E. Besseling, *Rachel's kinderen. Joodse inwoners in Edam 1937-1945* (Edam 2002).
- J. de Bruijn, *Het alledaagse leven : tradities en trends in Nederland. Inburgeren en uitvliegen* (Zwolle 2009).
- J. Lucassen en R. Penninx, *Nieuwkomers. Immigranten en hun nakomelingen in Nederland 1550-1985* (Amsterdam 1985).
- K. Mulder, *Hannekemaaiers en kiepkerels* (Haren 1971).
- J. Otsen, *Jan Switser, gezworen landmeter van de Beemster* (Purmerend 1997).
- I. Strouken, *Werken, werken, werken! Migratie en lokale geschiedenis* (Utrecht 2006).

Bovenstaande boeken zijn beschikbaar in de bibliotheek van het Waterlands Archief.

Websites

- www.waterlandsarchief.nl
- www.geschiedenislokaalwaterland.nl
- www.vijfeeuwenmigratie.nl
- www.wiewaswie.nl